

С Т А Н О В И Щ Е

от: проф. д-р Лилия Райчева Тодорова-Коларова,
хоноруван преподавател
Софийски университет СУ „Св. Климент Охридски”
Професионално направление 3.5. *Обществени комуникации*
и информационни науки

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен
„доктор“ по Професионално направление 1.2. *Педагогика (Медийна педагогика)*

Автор на дисертационния труд: *Десислава Богданова Бошнакова*

Тема на дисертационния труд: ***Медийна грамотност и творчески подходи в педагогическото взаимодействие с 6-8-годишни деца***

Научен ръководител: **проф. дн Данаил Данов**

Десислава Богданова Бошнакова е редовен докторант по професионално направление 1.2. Педагогика (*Медийна педагогика*; Докторска програма *Медийна грамотност*). Нейното академично образование и трудова дейност са пряко свързани с темата на научния труд. Тя е завършила филологическото си образование (магистър, 2015 и бакалавър, 2014) в СУ „Св. Климент Охридски“. Има петгодишна медийна практика (2013-2018) в Бряг Медиа Груп ЕООД като редактор. Била е стажант в списание L'Europeo (2015) и в Дирекция „Пресцентър“ на Министерството на външните работи (2015). Притежава и опит в работата с деца като стажант в лятна занималня с деца на Регионална библиотека „Христо Смирненски“ (2015) и стажант в обучение за деца в Сугестопедия център (2017) - Плевен.

Изследователската разработка на докторантката Десислава Бошнакова е развита съобразно изискванията за структурно и съдържателно оформяне на текста и има качествата на научен труд „дисертация“, което удовлетворява изискванията на Закона за научните степени и звания. Представена е иновативно актуална и значима, но недостатъчно проучвана тематика, свързана с поставената цел: да се направи анализ на възможностите на творческите методи за развитието на децата и учениците и на уменията, които подпомагат тяхното любопитство и учене, а с това - и цялостното им личностно развитие.

Общият текст на дисертацията е разгънат на 275 страници и е структуриран в увод, девет глави (всяка организирана в обособени раздели), като последната съдържа изводите, генералното заключение, 16 научни приноси и препоръки, библиография от 152 заглавия на кирилица и латиница и 5 приложения. Съдържанието е обогатено с 65 фигури, две схеми и две таблици.

Във Втора глава прецизно е формулиран обектът на изследването: развитието на медийна грамотност чрез използване на креативни методи на обучение при деца 6-8-годишна възраст. Чрез успешно прилагане на утвърдени изследователски методи в разработката е анализиран обширен емпиричен материал, за да се обоснове предметът на дисертационното изследване – развитието на креативност като градивен елемент на медийната грамотност по отношение на обучението по ментална аритметика и четене с разбиране. Докторантката стъпва на солидна основа в труда си като очертава две

задачи, формулира основна хипотеза, детайлизирана в пет подхипотези, разработени в осем изследователски метода.

Сред единайсетте раздела на основополагащата Глава първа: *Когнитивна физиология, ефективна комуникация и креативност в обучение и образование* особено важни са тези, които акцентират върху ролята на родителско-педагогическото взаимодействие в образователния контекст, креативността и творческото мислене в учебния процес, въздействието на екранните устройства върху развитието и обучението на децата и развиването на медийна грамотност при 6-8-годишни деца и ученици.

Десислава Бошнакова продължава разсъжденията си за приложните аспекти на медийната грамотност в трите раздела на Глава трета *Родители, възпитание, образование*: родителство, респект и креативност; медийната грамотност като образователен подход, като обосновава жизнената необходимост от умения за медийна педагогика и медийна грамотност.

Четвъртата глава *Невропедагогически измерения на (пред)училищното обучение*, структурирана в три раздела, е особено важна като подход към по-нататъшния развой на научното дирене на докторантката с обосновката за невропедагогиката като трансфер на знания за положителното приспособяване на децата към образователния процес.

Приносна за дисертацията е Пета глава *Творчески подходи и дигитални средства*. Внимателно и задълбочено в единайсет раздела е развит анализът за взаимоотношението между менталната аритметика и медийната грамотност. Поставените изследователски тези са подкрепени със сериозен научен апарат и са свързани в сравнителен план с използването на устройствата, дейностите, уменията, възприятията и креативността на децата в съвременната дигитална среда. С особена грижа към анализа на цифровата грамотност и въображението на подрастващата медийна аудитория авторката обобщава как обучението по ментална аритметика развива важни психологически умения, както и т.н. умения на XXI век.

Изцяло с практико-приложен характер е Шеста глава с единайсет раздела *Творчески подход за развиване на умения за четене. Четивна техника*. Възпитанието на такива умения в дългосрочен план е изключително актуално и е важно за функционалната грамотност, за да могат учениците в бъдеще да използват наученото в реални житейски ситуации.

Емпиричните проучвания, проведени от докторантката, са описани в две глави и в приложенията. Нейните разсъждения в Глава 7 *Анализ на провеждането на експерименти с целеви групи и представяне на резултати (интервюта, анкетни карти, наблюдения и др.)* и в Глава 8 *Съпоставителен анализ: Схема, таблици, диаграма* са подкрепени от приложенията в края на дисертацията.

Девета глава *Изводи, заключение, приноси, препоръки, благодарности* е достоен завършек на дисертационния труд.

Заглавията в библиографията дават представа за посоките и цялостните научни интереси на докторантката.

Шестнайсетте научни и научно-приложни приноси са формулирани прегледно, макар че биха могли да се окрупнят.

Посочени са научни публикации на докторантката по темата и извън конкретните цели на дисертацията.

Петте приложения демонстрират прегледно научния инструментариум в предприетото изследване.

Авторефератът отразява коректно съдържанието на дисертацията.

Въпросите ми към докторантката са два:

1. Как конкретно вижда в перспектива реализацията на формулираните препоръки като подпомагане на образователния процес относно представянето на страната ни в Програмата за международно оценяване на учениците (PISA)?
2. Как преценява предизвикателствата на изкуствения интелект при прилагането на менталната аритметика у подрастващите?

Като имам пред вид детайлната разработка на проучената актуална проблематика и достойнствата на предложения дисертационен труд, сериозните научни и научно-приложни приноси за образователната сфера, значението на проведените емпирични изследвания и направените изводи, както и публикациите по темата на дисертацията, оценявам високо свършената работа от докторантката под вещото менторство на нейния научен ръководител – дългогодишен изследовател на параметрите на медийната грамотност у подрастващите.

В заключение препоръчвам на уважаемите членове на научното жури да приемат дисертацията ***Медийна грамотност и творчески подходи в педагогическото взаимодействие с 6-8-годишни деца*** и да присъдят на Десислава Богданова Бошнакова образователната и научна степен „доктор” по професионално направление 1.2. Педагогика (Медийна педагогика).

05.11.2024 г.

Проф. д-р Лилия Райчева